

ΒΙΑ ΜΕΣΑ ΚΑΙ ΓΥΡΩ ΑΠΟ ΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΔΙΑΔΙΚΤΥΑΚΗΣ ΣΥΖΗΤΗΣΗΣ

Με επιτυχία πραγματοποιήθηκε η διαδικτυακή συζήτηση αναφορικά με τη **Βία μέσα και γύρω από το Σχολείο** που διοργανώθηκε από το **Κέντρο Παιδαγωγικής και Καλλιτεχνικής Επιμόρφωσης «Σχεδία»** στις 8/5/23.

Δεδομένου ότι τον τελευταίο καιρό γίνονται πολλές αναφορές στη δημόσια σφαίρα και κυρίως στα ΜΜΕ στο λεγόμενο «bullying», οι οποίες όμως δυστυχώς οδηγούν σε αντιεπιστημονικές υπεραπλουστεύσεις και αποσιωπήσεις σχετικά με το ζήτημα, η «Σχεδία» διοργάνωσε την εκδήλωση αυτή προκειμένου οι προσκεκλημένοι ομιλητές να εξηγήσουν -στο σύντομο χρόνο που είχαν στη διάθεσή τους- την πολυπλοκότητα και τα αίτια του φαινομένου καθώς και να προτείνουν τρόπους πρόληψης και αντιμετώπισης.

Η εκδήλωση περιλάμβανε δύο στρογγυλά τραπέζια:

Στο πρώτο με θέμα **«Οι πολλαπλοί κατοπτρισμοί της βίας στη ζωή των παιδιών»** συμμετείχαν (αλφαβητικά) οι:

Δημήτρης Αναγνωστόπουλος, Ομότιμος Καθηγητής Παιδοψυχιατρικής ΕΚΠΑ-Ελληνικό Κέντρο Θεραπείας και Εκπαίδευσης για την Ψυχική Υγεία Παιδιών-Εφήβων-Νέων

Πέτρος Δαμιανός, Σύμβουλος - Συντονιστής Εκπαίδευσης και Διευθυντής των σχολικών μονάδων (Δημοτικό, Γυμνάσιο, Λύκειο και ΙΕΚ) που λειτουργούν στο Ειδικό Κατάστημα Κράτησης Νέων Αυλώννα

Θεώνη Κουφονικολάκου, Συνήγορος του Παιδιού

Στο δεύτερο στρογγυλό τραπέζι με θέμα **«Ο ρόλος του σχολείου και της εξωσχολικής απασχόλησης στην πρόληψη και αντιμετώπιση της βίας»** συμμετείχαν (αλφαβητικά) οι:

Αντώνης Διαμαντής, Πρόεδρος Πανελληνίου Συλλόγου Εργαζομένων Κέντρων Δημιουργικής Απασχόλησης Παιδιών (ΠΑΣΕΚΔΑΠ)

Χαρίκλεια Πίτσου, Δρ. μέλος ΕΔΙΠ, Τμήμα Επιστημών Εκπαίδευσης & Κοινωνικής Εργασίας, Παν. Πατρών

Αγγελική Ρουμελιώτου, Επιμελήτρια Ανηλίκων, Κοινωνική λειτουργός MSc, Μέλος Διοικητικού Συμβουλίου Συνδέσμου Κοινωνικών Λειτουργών Ελλάδος

Πάυλος Χαραμής, Εκπαιδευτικός, Ερευνητής, πρ. πρόεδρος ΚΕΜΕΤΕ/ΟΛΜΕ.

Συνοψίζουμε μερικά καίρια σημεία από αυτά που έθιξαν οι ομιλητές/ομιλήτριες :

- ◆ **Η βία δεν είναι συνώνυμη της επιθετικότητας και δεν είναι στη φύση του ανθρώπου.**
- ◆ Με τον όρο «βία» δεν αναφερόμαστε μόνο στη σωματική άσκηση της αλλά και στην ψυχολογική. Η έννοια περιλαμβάνει πολλές μορφές: η παραμέληση, οι διακρίσεις και ο κοινωνικός αποκλεισμός είναι μορφές βίας, όπως και η φτώχεια.
- ◆ Τα παιδιά υφίστανται πολλές μορφές βίας και κάποια οδηγούνται σε αντικοινωνικές συμπεριφορές προκειμένου να εκφράσουν το θυμό τους για τη βία που έχουν ήδη υποστεί, είτε από την οικογένεια είτε από τον ευρύτερο κοινωνικό περίγυρο. **Δεν υπάρχει κανένας θύτης που δεν υπήρξε θύμα. Δεν υπάρχουν επικίνδυνα παιδιά. Υπάρχουν μόνο παιδιά σε κίνδυνο.**
- ◆ **Δεν πρέπει να μιλάμε για παραβατικούς ανηλίκους, αλλά για πολύ δυσκολεμένα παιδιά, που έχουν επιλέξει την παραβατικότητα ως έναν τρόπο να εκφράσουν αυτό το «δύσκολο» που συμβαίνει στη ζωή τους.**
- ◆ **Οι γονείς είναι και αυτοί θύματα μηχανισμών ενός κοινωνικού συστήματος που επωφελείται από την προώθηση της βίας και γίνονται ανίσχυροι να υπερασπιστούν τα παιδιά τους, αλλά και να τα μυήσουν στις ανθρωπιστικές αξίες. Τα ΜΜΕ είναι ένας τέτοιος μηχανισμός ο οποίος προβάλλει, νομιμοποιεί, θεοποιεί και τελικά επιβάλλει αυταρχικά και βίαια πρότυπα.**
- ◆ **Το εκπαιδευτικό σύστημα στην Ελλάδα σήμερα ενώ θα μπορούσε και θα έπρεπε να συμβάλλει στην πρόληψη και αντιμετώπιση της βίας, στην πραγματικότητα το ίδιο παράγει πρωτογενώς βία και παράλληλα αναπαράγει τη βία του κοινωνικού περιγυρού. Σε αντίθεση με τις υποχρεώσεις της Ελληνικής Πολιτείας που απορρέουν από την υπογραφή της Διεθνούς Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού του Ο.Η.Ε, το σχολείο με την αυταρχική δομή του και τον ανταγωνιστικό χαρακτήρα του δεν προωθεί ανθρωπιστικές αξίες. Δεν σέβεται, δεν προστατεύει, δεν ακούει τα παιδιά και αναπαράγει προκαταλήψεις και διακρίσεις οδηγώντας κάποια παιδιά στη θυματοποίηση και άλλα στην παραβατικότητα. Όταν δεν μπορείς να είσαι «δαχτυλοδειχτούμενος» με θετικό τρόπο επιλέγεις να είσαι «δαχτυλοδειχτούμενος» με αρνητικό τρόπο.**
- ◆ Ένα ηχηρό παράδειγμα του πώς το σχολείο ωθεί στην παραβατικότητα πολλά παιδιά που δυσκολεύονται να προσαρμοστούν στο αυταρχικό σχολικό περιβάλλον είναι ο θεσμός της «αλλαγής σχολικού περιβάλλοντος». Τα «δυσκολεμένα» παιδιά αποβάλλονται από σχολείο σε σχολείο για να καταλήξουν στο δρόμο, έρμια και βορά των όσων αυτό συνεπάγεται.

◆ Συγκλονιστικά στοιχεία αποτελούν αφενός το ότι το 90% των ανηλίκων κρατουμένων σε φυλακές έχει υποχρεωθεί σε αλλαγή σχολικού περιβάλλοντος, και αφετέρου το ότι αυτά τα παιδιά στα σχολεία της φυλακής, τα οποία λειτουργούν με άλλη λογική, έχουν επιδείξει εξαιρετικές επιδόσεις τόσο σε επίπεδο γνώσεων όσο και σε επίπεδο δημιουργικότητας και κοινωνικότητας.

Υπάρχουν βέβαια εμπνευσμένοι, συνεπείς και αφοσιωμένοι εκπαιδευτικοί οι οποίοι δίνουν τεράστιο αγώνα απέναντι σε αυτό το εχθρικό προς το παιδί κεντρικό εκπαιδευτικό σύστημα το οποίο, συν τοις άλλοις, δεν εμπιστεύεται τους επαγγελματίες της εκπαίδευσης και αντιμάχεται τη δημιουργικότητά τους και την ελευθερία τους να εφαρμόσουν καινοτόμες μεθόδους διδασκαλίας που καλλιεργούν σχέσεις ισοτιμίας, συνεργασίας και αλληλεγγύης μεταξύ των μαθητών.

Ένα θετικό παράδειγμα που αναφέρθηκε ήταν η στήριξη από το ΙΕΠ κατά την περίοδο **2016-2019** του πιλοτικού προγράμματος για την εφαρμογή της παιδαγωγικής προσέγγισης του **Célestin Freinet**, την οποία, μετά από σχετική επιμόρφωση, υιοθέτησε ικανοποιητικός αριθμός εκπαιδευτικών, οι οποίοι διαπίστωσαν πολύ θετικά αποτελέσματα. Επίσης η θέσπιση της **Θεματικής εβδομάδας** σε πειραματικό στάδιο την ίδια περίοδο απέδειξε ότι το σχολείο μπορεί να λειτουργήσει και αλλιώς.

Η θεσμοθέτηση της παρουσίας κοινωνικών λειτουργών και ψυχολόγων στα σχολεία ήταν ένα θετικό βήμα, προκειμένου να μπορέσει το σχολείο να διαδραματίσει ολιστικά τον κοινωνικό του ρόλο για τη διαπαιδαγώγηση των παιδιών. Ωστόσο, χρειάζεται να ενισχυθεί με παρουσία κοινωνικών λειτουργών και ψυχολόγων σε **σταθερή βάση** και σε όλα τα σχολεία για να είναι αποτελεσματικός.

Η εξωσχολική απασχόληση των παιδιών συμπεριλαμβάνεται και αυτή στις μεταβλητές που παίζουν ρόλο στο ζήτημα της βίας μέσα και γύρω από το σχολείο. Εξωσχολικά τα παιδιά και οι έφηβοι αφιερώνουν πολλές ώρες του ελεύθερου χρόνου τους στο διαδίκτυο ή στα ηλεκτρονικά παιχνίδια. Πολλά από αυτά επιβραβεύουν τη βία, ενώ οι πολλές ώρες απασχόλησης με το διαδίκτυο οδηγεί τα παιδιά στην απομόνωση, αυξάνει το άγχος και την επιθετικότητά τους. Τα Κέντρα Δημιουργικής Απασχόλησης (ΚΔΑΠ) είναι ένας θεσμός που δημιουργήθηκε με σκοπό ακριβώς να αντισταθμίσει τις αδικίες του κεντρικού εκπαιδευτικού συστήματος και να δώσει στα παιδιά την δυνατότητα να αξιοποιήσουν δημιουργικά τον ελεύθερο χρόνο τους. Τα ΚΔΑΠ με την ενασχόληση των παιδιών με την τέχνη σε περιβάλλον που σέβεται την ελευθερία της έκφρασης και προωθεί τη συνεργασία, καλλιεργούν τη δημιουργικότητα και την κοινωνικότητά τους και μπορούν να παίξουν σημαντικό ρόλο στην καταπολέμηση της βίας και στη διασφάλιση κοινωνικής συνοχής σε τοπικό επίπεδο. Δυστυχώς και αυτός θεσμός έχει αφεθεί στην τύχη του, και δεν ικανοποιεί τον αρχικό σκοπό της δημιουργίας του, δεδομένου ότι δεν στηρίζεται οικονομικά και υπακούει στη λογική

χρηματοδοτήσεων από την ΕΕ, οι οποίες με την αποσπασματικότητα και τους στόχους του κάθε Ευρωπαϊκού προγράμματος που καθορίζονται κεντρικά, δεν ευνοούν το σχεδιασμό πολιτικών σύμφωνα με τις ανάγκες των τοπικών κοινωνιών.

Οι ομιλητές/τριες συμφώνησαν ότι **τα κατασταλτικά μέτρα (π.χ. τιμωρίες, προσβολές, αποβολές, αλλαγή σχολικού περιβάλλοντος) δεν λύνουν το πρόβλημα της βίας μέσα και γύρω από το σχολείο, αντιθέτως το οξύνουν**. Απαιτούνται μέτρα πρόληψης σε πολλά επίπεδα καθώς και αντιμετώπισης με καινοτόμες προσεγγίσεις.

Οι ομιλητές/τριες πρότειναν διάφορα μέτρα για την καταπολέμηση του φαινομένου της βίας, όπως:

- ◆ Οργανωμένο σύστημα παιδικής προστασίας.
- ◆ Στήριξη των οικογενειών για να μπορέσουν να ανταποκριθούν στον γονικό τους ρόλο.
- ◆ Στήριξη, εποπτεία κι επιμόρφωση των επαγγελματιών της εκπαίδευσης και του κοινωνικού τομέα στις προσεγγίσεις που προωθούν τις ανθρωπιστικές αξίες και το σεβασμό στα δικαιώματα του παιδιού.
- ◆ Εκ βάθρων αλλαγή στο εκπαιδευτικό σύστημα προκειμένου να εφαρμοστούν παιδοκεντρικές παιδαγωγικές προσεγγίσεις.
- ◆ Προώθηση του θεσμού της σχολικής διαμεσολάβησης για όλα τα σχολεία.
- ◆ Στελέχωση των πρωτοβάθμιων κοινωνικών υπηρεσιών των Δήμων.
- ◆ Αύξηση αριθμού επιμελητών ανηλίκων.
- ◆ Ενίσχυση του θεσμού της παρουσίας κοινωνικών λειτουργών και ψυχολόγων σε όλα τα σχολεία, καθώς και
- ◆ Ενίσχυση του θεσμού της δημιουργικής εξωσχολικής απασχόλησης.
- ◆ Συνεργασία όλων των φορέων σε τοπικό επίπεδο, σχολείων, κοινωνικών υπηρεσιών των ΟΤΑ, ΚΔΑΠ, Κέντρων Νεότητας, Πολιτιστικών Κέντρων, Κέντρων Ρομά κ.ά., ώστε να γίνονται συντονισμένες δράσεις για την πρόληψη και αντιμετώπιση του φαινομένου της βίας.

Στον παρακάτω σύνδεσμο μπορείτε να παρακολουθήσετε ολόκληρη τη συζήτηση:

<https://youtu.be/EFjkVBt6RKM>